

Hvordan påvirkes vurderinger og beslutninger av mentale snarveier?

Mentale modeller og snarveier hjelper oss å forstå og tolke informasjon, gjøre vurderinger og ta raskere beslutninger. Disse systemene er helt nødvendige for oss. Stort sett gjør vi gode og riktige vurderinger basert på disse modellene og snarveiene. På den andre siden kan det føre til ubevisste skjevheter i måten vi tenker på som kan gjøre at vi tar feil. Dette kaller vi bias eller tankefeller.

NOEN VANLIGE TANKEFELLER

Vi legger i større grad merke til og stoler på informasjon som stemmer med det vi allerede tenker og tror.

Vi har et sterkt ønske om å få enighet når noe diskuteres, og fokuserer på konklusjon fremfor variasjon i synspunkt.

Vi vektlegger ofte innspill og vurderinger fra personer som ligner på oss selv – i utseende, egenskaper, interesser, verdier – mer enn andres.

Vi velger ofte alternativ vi er kjent med eller som ligner noe vi har sett før, fremfor noe som er nytt og ukjent.

Vi har en overdreven tiltro til egen vurderingsevne, egne oppfatninger og ideer og undervurderer andres ideer, tanker og forslag.

Vi undervurderer ofte hvor mye arbeid, tid og ressurser som kreves for å løse en oppgave eller et prosjekt.

Slik motvirker du tankefeller i vurderinger og beslutninger:

1. Be om innspill og tanker fra flere. Inkluder personer med variert bakgrunn, kompetanse og erfaring og involver de som blir berørt av beslutningene.
2. Sett av god tid til å få frem tanker, innspill og erfaringer fra alle involverte.
3. Still åpne spørsmål som bidrar til refleksjon og se problemstillinger fra flere vinkler. Bruk et kritisk blikk og få frem motargumenter og uklarheter.
4. Lytt nøye til andres synspunkt og erfaringer, og vær nysgjerrig på tanker og meninger som skiller seg fra dine egne.
5. Sjekk om alle har samme forståelse ved å stille oppfølgingsspørsmål og å gjenta din oppfatning av det som har blitt sagt.
6. Evaluer: Hvordan var prosessen? Hvem var involvert? Hvorfor? Hvordan var klimaet for å utfordre og dele ulike perspektiver?